

AFRIKAANS A1 – HIGHER LEVEL – PAPER 1
AFRIKAANS A1 – NIVEAU SUPÉRIEUR – ÉPREUVE 1
AFRICAANS A1 – NIVEL SUPERIOR – PRUEBA 1

Tuesday 20 November 2001 (afternoon)
Mardi 20 novembre 2001 (après-midi)
Martes 20 de noviembre de 2001 (tarde)

2 hours / 2 heures / 2 horas

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a commentary on one passage only.

INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

- Ne pas ouvrir cette épreuve avant d'y être autorisé.
- Rédiger un commentaire sur un seul des passages.

INSTRUCCIONES PARA LOS ALUMNOS

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un comentario sobre un solo fragmento.

Skryf kommentaar oor **een** van die volgende tekste:

1. (a)

Die beginner

Die kind trek met sy tekenkryt figure
rangskik rustig sy lewe op papier.
Hierdie gebou met sonneblomgeel mure,
Oranje drumpel, fesrooi dak en vier

5 Hiasintblou vensters in sy ouerhuis.
Verder is daar 'n gifgeel draak,
Papegaaigroen gras, 'n kraaiswart muis
en blomme met sinnaber rooi gemaak.

Die ander kleure bly onaangeraak.
10 Misblou, en gryswit, die kleur van klip,
Kaneel en wolke val nie in sy smaak.

Dié sal hy eers later wil hanteer
Wanneer die lewe, doelgerig en stip,
hom onderrig het in haar skaduleer.

Ina Rousseau *Taxa* (1965)

1. (b)

Goldsmith het eenkeer gesê: “As ek ’n goeie boek vir die eerste keer lees, is dit presies asof ek ’n goeie vriend ryker geword het. As ek ’n boek wat ek voorheen gelees het herlees, is dit asof ek ’n ou vriend weer ontmoet.” Ook dit is juis. Maar die herlees van ’n boek beteken vir my nog veel meer. Dit is nie net die herontmoeting van ’n ou vriend nie,
5 maar die herbelewing van al die gedagtes en gewaarwordings uit ’n vergange tydperk van jou lewe – maar nou ryker en insigryker, dieper en omvattender. Dit is nie net ’n geheuebeeld nie, ook nie net ’n suiwer intellektuele proses nie, maar dit is terselfdertyd ’n emosionele ervaring, ’n volledige geestestoestand wat vir jou geskep word.

10 So staan jy op die lang winteraand voor jou boekrak en haal ’n bundel uit. Jy herinner jou dat dit een van jou reisgesele was op jou eerste treinreis na die universiteit toe...

Dan gaan sit jy en maak die boek oop en begin lees. Jy herken dadelik die karakters, die situasies, die gesprekke. In hierdie stadium in die lees van die boek, onthou jy og, het julle oor die warm Karoovlaktes gereis. Hier het die trein by die stasie X stilgehou en moes jy oorstap. Jy kry weer ’n gewaarwording van die hitte en die swaardra van die koffers, jy asem
15 oor al die jare die geur van die stasie in. Jy leef ’n hele toneel van jou lewe van voor af oor.

En tog is die boek nou vir jou anders. Dis nou ’n verhaal binne ’n verhaal. Jy lees die ervarings van die karakters saam met die verhaal van jou eie lewe. Die twee is ineengewef en verryk mekaar. En die boek as sodanig is ook vir jou anders. Want jy lees dit nou vanuit ’n ander gesigspunt, jy lees met ryper lewenservaring en ’n dieper insig, en jou
20 kennismaking met die karakters is nie ’n eerste ontmoeting nie, maar ’n herontmoeting. Jy begryp hulle beter en week ook by voorbaat wat hul lotsbestemming is. Jy hoor hulle dieselfde woorde sê, maar dit is woorde in ’n ryker verband. Vir jou is dit ’n komplekse emosionele ervaring, verryk deur die verlede en die talryke assosiasies wat gebore is uit ondervindings van die tydperk tussen die eerste lesing en die tweede of derde kennismaking.

25 Maar jy doen ook meer as dit. Want uit jou veranderde reaksies teenoor wat jy lees, kry jy ’n goeie begrip van die veranderings wat oor die jare in jouself ingetree het. Jy herinner jou nou dat jy destyds ’n karakter in ’n boek besonder aantreklik gevind het. Dit was jou ideaal van ’n sterk persoonlikheid, ’n opregte en intelligente mens, ’n man met ’n goeie kop op sy lyf, wie se beskouings jy van harte kon onderskryf en in wie se lotgevalle jy met meegevoel kon deel. Nou, by die herlees van die boek, vind jy hom as karakter miskien
30 veel gebrekkiger. Sy optrede is vir jou sielkundig onjuis, sy standpunt teenoor die lewe op ’n duisend plekke aanvegbaar en die gedagtes wat die skrywer hom in die mond lê, vind jy lou en onaantreklik. Met jou eie reaksies van toe en nou as norm eet jy jou eie vordering op hierdie of daardie gebied.

35 Stellings wat jou as jong student geïmponeer het, vind jy nou gemeenplasing. Die jare en die bietsjie wysheid wat jy met die tyd gekry het, het jou minder ontvanklik gemaak vir algemeenhede, maar in ande opsigte ryper en verdraagsamer en oplettender, en jy herken nou in karakters en situasies ding waaroor jy toe gladweg heengelees het, sonder om bewus te wees van hulle bestaan.

Henry Barry *Insig* (2000)